

SAVET ZA ŠTAMPU

Ul. Kraljice Natalije br. 28

Beograd

PODNOŠILAC:

Mondo Inc d.o.o. Beograd, ul. Vlajkovićeve br. 8, čiji su punomoćnici advokati Aleksandar B. Petrović i Branislav D. Glogonjac iz OAD „Petrović & Glogonjac” iz Beograda i adv. Zvonko M. Ranković iz Beograda, ul. Trg Nikole Pašića broj 12, po punomoćju u prilogu

PREDMET:

Odgovor na žalbu podnetu od strane Hrišćanske Verske zajednice Jehovini Svedoci, povodom tekstova objavljenih u mediju „Kurir: Najuticajnije dnevne novine Balkana“ i mediju „kurir.rs“ (štampano i elektronsko izdanje), dana 23.06.2024. godine.

Primeraka: 1

Priloga: 3 + punomoćje

Podnosiocu je dana 23.07.2024. godine dostavljena žalba Hrišćanske Verske zajednice Jehovini Svedoci, povodom tekstova objavljenih u mediju „Kurir: Najuticajnije dnevne novine Balkana“ i mediju „kurir.rs“ (u daljem tekstu: Kurir) dana 23.06.2024. godine, čiji je izdavač podnosilac Odgovora.

Navodi podnete žalbe su neosnovani u celosti.

Prilikom objavljivanja spornih tekstova podnosilac je u svemu postupao u skladu sa odredbama Kodeksa novinara Srbije (u daljem tekstu: Kodeks) kao i u skladu sa odredbama Zakona o javnom informisanju i medijima (u daljem tekstu: ZJIM).

I NEOSNOVANOST ŽALBE

Neosnovani su žalbeni navodi da je prilikom izveštavanja došlo do povrede Kodeksa novinara Srbije.

Predmetna tema je od značajnog interesa za javnost i sporni tekst je nastao nakon što je portparol podnosioca žalbe uputio poziv Kuriru da pristupi kongresu Jehovinih svedoka, te su u spornom tekstu izneti svi navodi izvora koji su konsultovani tom prilikom – sve shodno članu 3 i 4 poglavlja I Kodeksa.

Konkretno, u tekstu su preneti navodi ukupno 5 osoba koji su pristalice Jehovinih svedoka i čiji je identitet naveden – Marija Stanković, Dejan Stanković, Jestira Horvat Kataj, Željko Ivanišević i Kristina Nikolić. Prilikom izrade teksta više puta je konsultovan i šesti izvor – Portparol Jehovinih svedoka, koji je i uputio poziv novinarki Kurira da izveštava o predmetnoj temi.

Jedan od sagovornika autorke teksta Dejan Stanković naveo je da iako se „Jehovini svedoci prikazuju kao strašni, okrutni, zatucani ljudi, kada ih upoznate shvatite da su to samo priče“ dok Kristina Nikolić navodi da „Jehovini svedoci nikad ne rade stvari koje su loše“. Očigledno je da su netačni su navodi iz Žalbe poput „širenja negativnih stereotipa i dezinformacija... raspirujući netrpeljivost prema pripadnicima ove verske zajednice“.

Iznete informacije (propagiranje zabrane transfuzije krvi, zabranenost Jehovinih svedoka u pojedinim zemljama, prepoznavanje istih kao sekte od strane dela populacije) istinite su i opšte poznate.

Konkretno, **sam naslov „KURIR MEĐU JEHOVINIM SVEDOCIMA: Većina ih smatra sektom, ne daju tranfuziju krvi čak i kad se deci spasava život, a oni kažu ovo“ ne sadrži niti jedan netačan niti senzacionalistički navod**. Naslov se sastoji iz naziva koji podnosiocu žalbe pripisuje deo populacije i opšteg poznatog stava podnosioca žalbe u pogledu transfuzije krvi, te najavu intervjua datih od strane pristalica ove religijske zajednice o ovoj ali i drugim temama.

Netačan je navod da podnosioc Odgovora na žalbu podnosioca Žalbe označava kao „opasnu sektu koja ne mari za ljudski život“ jer takvog navoda nema u niti jednom tekstu. Zapravo, jedan od osnovnih razloga pobijane Žalbe sastoji se iz navoda da značajan deo populacije smatra Jehovine svedoke sektom.

Pre svega, **nije u pitanju tvrdnja Kurira, koji je i sam naveo da je u pitanju registrovana verska zajednica**, već prenošenje prisutnog stava u našem društvu.

Nadalje, **sam termin „sekt“ po definiciji ne može biti pogrdan** i u to bi podnosilac žalbe kao religijska zajednica trebalo da bude upućen. Termin „sekt“ **odnosi se pre svega na „izdvojenu ili zatvorenu grupu ljudi koja čvrsto sledi svoja načela**, nasuprot osnovnoj grupi iz koje je potekla“ koju odlikuju „čvrsta organizacija i jedinstveni rituali“ te je u monoteističkim religijama (poput pravoslavlne) uobičajno da se svako odstupanje od proklanovane dogme proglašava sektom.

Dokaz:

- 1) Značenje izraza „Sekt“ na internet enciklopediji

Napominjemo da su novinari Kurira na svako pominjanje termina „sekt“ od strane sagovornika reagovali navodom da su Jehovini svedoci registrovani po zakonu kao verska zajednica. Pritom, kao takva zajednica oni su svakako dužni da trpe veći stepen kritike prema svom delovanju.

Okolnost da je u spornom tekstu linkovan pomenut termin koji upućuje na raniji tekst Kurira nije relevantno ni za podnosioca žalbe ni za žalioca, s obzirom da činjenica da određene religijske zajednice (ne i Jehovini svedoci) planski vrše krivična dela uopšte nije tema spornog teksta!

Konačno, podnosilac se u Žalbi poziva na brojne presude Evropskog suda za ljudska prava ali niti jednu ne dostavlja u prilogu, već samo tendenciozno citira njihove navodne delove, te Žalbu u ovom delu naslovni organ ne bi trebalo da uzima u razmatranje.

Tekst u štampanom izdanju sadrži identične informacije kao i onaj sa portala, u nešto drugačijem formatu, te se o njemu nećemo posebno izjašnjavati.

II POKUŠAJ PRITISAKA I CENZURE

S obzirom na specifičnosti koje su prethodile sačinjavanju spornog teksta, Kurir smatra da je neophodno da Savetu za štampu detaljno objasni iskustvo koje je novinarka autor teksta doživela pre i tokom posete Kongresu Jehovinih svedoka.

Napominjemo da je ovakav vid pritiska postojao ka redakciji Kurira svaki put kada bi objavljivali tekst o spornoj religijskoj zajednici.

Navedeno će bolje objasniti kontekst i cilj pobijane žalbe, koju Kurir i autorka teksta opravdano smatraju pokušajem vršenja pritiska, te zašto je ista u potpunosti neosnovana.

Autorki teksta predstavnik Jehovinih svedoka zatražio je da mu pošalje tekst na autorizaciju nakon što bude napisan, kao i da mu pošalje pitanja koja će postaviti sagovornicima koje će intervjuisati. Pre odlaska na kongres, novinarka je više puta pozivana kako bi objasnila kako će tekst izgledati te je istoj stavljena u izgled sudska tužba, sve pre nego je tekst uopšte napisan.

Prilikom uzimanja izjava od sagovornika, **iako je na kongresu bilo prisutno 4.000,00 ljudi, sagovornici su bili selektovani od strane predstavnika Jehovinih svedoka**, te novinarki nije dopušteno da iste nasumično izabere. **Razgovori sa sagovornicima su povrh toga prekidani**, sa napomenom da „sagovornici možda neće moći da se snadu sa odgovorom“. Predstavnici Jehovinih svedoka su pritom **sve vreme pratili novinarku**. Posledično odgovori na neka pitanja nisu bili dozvoljeni.

U prilog svemu navedenom govori i okolnost da podnosioci žalbe nisu bili zainteresovani za objavu odgovora i/ili ispravke informacije.

III ČLANOVI IV I V KODEKSA: ODGOVORNOST NOVINARA I NOVINARSKA PAŽNJA

Novinari su odgovorno postupali u skladu sa Kodeksom, te su neosnovani navodi da su suprotno navedenom članu izvršene povrede.

Član 7. poglavlja IV Kodeksa propisuje da *novinar/urednik ne sme da pristane da u bilo kojoj novinarskoj formi plasira bilo kakav oblik komercijalnog oglašavanja ili političke propagande*.

Član 2. poglavlja V propisuje da *novinar ne sme slepo da veruje izvoru informacija. Novinar mora da vodi računa o tome da izvori informacija često slede svoje interese ili interese društvenih grupa kojima pripadaju i prilagođavaju svoje iskaze tim interesima... Prećutkivanje činjenica koje mogu bitno da utiču na stav javnosti o nekom događaju jednako njihovom namernom iskrivljivanju ili iznošenju laži*.

Očigledno je da je Kurir upravo da bi postupao u skladu sa pravilima kodeksa, uložio dodatan napor da ne bi plasirao bilo kakvu vrstu propagande, te je obratio pažnju da izvori informacije često slede interes grupe kojoj pripadaju te je odbio da prećuti o činjenicama koje utiču na stav javnosti.

Kakav je stav javnosti o određenoj temi može se videti iz komentara ispod tekstova koje mediji objavljuju. Napominjemo da je Kurir, nakon ukazivanja, uklonio sve komentare, što bi učinio i ranije da mu se podnosilac žalbe direktno obratio, kao i u ranijim slučajevima.

Svrha medija upravo jeste da podstiču debatu i iznosi sve relevantne stavove u javnosti. Svakako, Kurir kao profesionalan medij vodi računa i uklanja nepoželjne komentare.

Kurir je u konkretnoj situaciji preneo tačne i proverene informacije o predmetnom događaju – Kongresu Jehovinih svedoka, na koji su novinari Kurira pozvani od strane istih, radi pravovremenog i tačnog informisanja javnosti, namerom da ista bolje razume položaj i specifičnosti ove verske zajednice.

Kurir je dužan da obavesti javnost kako o stavovima koja postoje u našem i drugim društvima o Jehovinih svedocima, tako i o mišljenju pristalica Jehovinih svedoka o navedenom, što je upravo i učinjeno.

Objavljivanje informacije tome da su Jehovini svedoci upisani u registar crkava i verskih zajednica još jedan je primer profesionalnog izveštavanja građana. Informacije o razlozima koji se u navode u obrazloženjima državnih odluka iskorišćene su kao uvod u sporni tekst, da bi potom bili izneti stavovi pristalica ove verske zajednice o toj ali i drugim temama.

Novinari kurira su profesionalno postavili pitanja članovima Jehovinih svedoka i odgovore istih verno preneli, bez ikakvog komentara.

Shodno iznetom, nema govora o „dezinformacija o identitetu, verovanjima, aktivnostima i postupcima Jehovinih svedoka“.

IV Nepostojanje uzročno-posledične veze

Netačni su navodi da su predmetnim tekstovima prenete poruke da je Kurir „zloupotrebio gostoprilstvo i javnost informisao na nepotpun i obmanjujuć način, prikazujući Jehovine svedoke u zlokobnom i netačnom svetlu“. Sporni tekstovi upravo su stremili ka tome da bude prenet odgovor članova ove verske zajednice na sve kontroverze koje ih prate i po njihovom mišljenju neutemeljene stereotipe u društvu, čije je postojanje nesporno i samom podnosiocu žalbe.

Uzročno-posledična veza spornog teksta i eventualnog „zlokobnog svetla“ odnosno stereotipa koji postoje o podnosiocu žalbe ne postoji. **Upravo suprotno, stereotipi koje postoje o podnosiocu žalbe upravo su bili jedan od povoda za pisanje spornog teksta, kako bi se Jehovini svedoci približili javnosti i prikazali sami sebe na način koji smatraju prikladnim.**

Navod da je „davno prevaziđen stereotip da su transfuzije krvi potrebne kad god ih lekar preporučiti“ dovoljno govori o osnovanosti žalbenih navoda. Opravdano je postaviti pitanje podnosiocu žalbe ko bi to, ako ne lekar, trebalo da preporučiti ili ne transfuziju krvi!?

Dobar primer za neosnovanost žalbe u kojoj je detaljno izvrnut smisao svake rečenice u tekstu jeste što podnosilac prikladnu šalu tretira kao uvredu. Činjenica je da Jehovini svedoci, kako sami navode „poput ranih hrišćana“ propovedaju od vrata do vrata, je je **opšte poznato da prosečni građani često ne reaguju blagonaklono na ovaj tip komunikacije** i da retko puštaju Jehovine svedoke da uopšte započnu sa svojim pripovedanjem.

V PREOSTALI NAVODI ŽALBE

Podnosilac žalbe je očigledno nezadovoljan načinom na koji je sporni tekst formulisan te pokušava da izvrši cenzuru medija. Novinari nisu dužni da postave pitanja koja bi druga strana želela, već su dužni da istraže sve okolnosti i činjenice o temama od interesa za javnost.

Shodno članu 1 poglavlja II kodeksa novinar zadatke prima samo od nadležnih urednika. Novinar ima profesionalnu slobodu da izvesti javnost i o drugim informacija a ne samo onim prikupljenim putem uzimanja izjava sagovornika, kao i da iznese svoje vrednosne sudove.

Takođe, **novinar se mora suprotstaviti svakom pritisku** na slobodno obavljanje profesije i svakom vidu cenzure, pa je u tom smislu i iznet navod u tekstu da novinare „jedan od organizatora sve vreme prati u stopu“ kao i da su organizatorima „na oku sve vreme“.

Pritom je samo izveštavanje o pritiscima koje je trpela novinarka iznela na prilično blag način.

Kurir je preneo tačne i proverene informacije, čiju istinitost ni podnosilac žalbe ne spori, dok je shodno tački 3 poglavlja V kodeksa prećutkivanje bitnih informacija samo po sebi prekršaj kodeksa.

Ovo se posebno odnosi na informacije da:

- **Jehovini svedoci propagiraju zabranu transfuzije krvi, što sami ne spore.** Ističemo da je posredi isključivo stručno pitanje, koje je od strane medicinskih radnika davno rešeno u korist transfuzije krvi.
- **Jehovini svedoci jesu zabranjeni u određenim državama, i to ne samo u Rusiji kako se to pogrešno navodi u Žalbi, već i u još 33 države** poput Kine, Egipta, Irana, Vijetnama i drugih.

Dokaz:

2) Prikaz statistike „RadioFreeEurope“

Sporne informacije objavljene su u cilju davanja odgovora na mnoga pitanja koja javnost postavlja. Prećutkivanje važnih informacija ne doprinosi javnoj diskusiji i dobijanju verodostojnih odgovora.

Ispunjenje uloge medija u demokratskom društvu doprinosi upoznavanju javnosti o verskim zajednicama su suštinski zatvorene za javnost, kroz podsticanje diskusija.

O temi beskrvnog lečenja se u društvu poput našeg, u kome je država odvojena od verskih zajednica, ne može diskutovati na način na koji to pokušava da uradi Podnosilac žalbe u ovom postupku, niti je takva tema relevantna za pitanje postojanja povrede Kodeksa!

Navod da je „beskrvno lečenje dokazano bezbedniji vid pružanja medicinske pomoći“ netačan je, jer da je nešto dokazano ne bi bilo primenjivano svakodnevno u medicini, te ne bi građani svakodnevno bili pozivani da doniraju krv usled njenog nedostatka u zdravstvenim ustanovama.

Međutim, okolnost da izostanak transfuzije krvi neretko životno ugroženu osobu izlaže teškim posledicama, čak i smrti, jeste činjenica, i to takva zbog koje je propagiranje ovakvog stava u razvijenim zemljama zabranjeno.

Upravo Evropski sud za ljudska prava, na koji se podnosilac žalbe poziva, **je odlučio da** (upravo maliciozno spominjana) **Rusija nije povredila Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, kada je u slučaju „Jehovini svedoci protiv Rusije“ ruski sud odlučio da privremeno oduzme dete od roditelja kako bi ono bilo operisano, što je pratila transfuzija krvi.** U ovom slučaju po stavu ESLJP Rusija je stavila najbolji interes deteta iznad osećaja roditelja, što potvrđuje da naslov teksta ne sadrži neistinite informacije.

Dokaz:

3) Pravna baza Paragraf Lex

VI Dokazi dostavljeni u prilogu žalbe

Pre svega napominjemo da su gotovi svi prilozi dostavljeni uz Žalbu na engleskom jeziku i da Savet za štampu iste, u nedostatku prevoda ili bar prigodnog objašnjenja istih, **ne bi trebalo da uzme u obzir.**

Pismo upućeno ministru spoljnih poslova Rusije od strane Saveta Evrope predstavlja običan dopis i korespondenciju u međunarodnim odnosima. Povodom navedenog dopisa nije doneta nikakva zvanična odluka.

Preostali dostavljeni prilozi ne predstavljaju verodostojne akte.

„Akt“ koji sadrži obrazloženje, u kome se navode odluke ESLJP, sačinjen je u word (ili sličnom) formatu, bez navođenja autora, naziva dokumenta ili potpisivanja, te isti nije relevantan.

Akt o pružanju medicinske pomoći bez transfuzije krvi takođe nije potpisan, nije naveden autor niti je jasno kakav je (i da li je) naučni rad u pitanju.

VII Zaključak

Izveštavanje medija Kurir u pogledu aktuelne teme je izvršeno u celosti u skladu sa odredbama Kodeksa novinara, uz svu dužnu pažnju u pogledu provere informacija, prenošenja izjava čak 6 članova organizacije o kojoj se izveštava. Opravdan interes javnosti da bude na pravilan način obaveštena zadovoljen je, kratkim pregledom delatnosti Jehovinih svedoka u inostranstvu te kontroverzi koje iste prate.

Sadržina predmetne Žalbe očigledno se odnosi na ranije tekstove drugih medija i pre svega kritike usmerene ka Podnosiocu žalbe od strane javnosti.

Ostatak žalbe koji potencira da je jedini cilj teksta „podrška širenju antisektaške politike Vlade Rusije“ je očigledna zloupotreba trenutne geo-političke situacije u svetu, dokaz pokušane cenzure od strane podnosioca žalbe i optužba na koju se Kurir kao profesionalan medij ne bi izjašnjavao.

Međutim, neumesno poređenje navoda u očigledno profesionalno sačinjenom tekstu sa „antisemitizmom“ ili „islamofobijom“ je ipak nešto na šta bi naslovni organ trebalo da obrati pažnju prilikom donošenja odluke i zauzimanju stava prema „naporima“ podnosioca žalbe.

* * * * *

Imajući u vidu navedeno, Mondo Inc doo ističe da je žalba zalioca neosnovana u celosti, da su navodi žalbe postavljeni paušalno, bez ubedljivog obrazloženja kao i da nema dokaza na iznete tvrdnje. Mondo Inc doo predlaže Savetu za štampu da žalbu odbije u celosti kao neosnovanu.

U Beogradu, 25.07.2024. godine

Punomoćnik Mondo Inc doo


Branislav D. Glogonjac
ADVOKAT ATTORNEY AT LAW
Trg Nikole Pašića 12, Beograd, Srbija


Zvonimir Radošević
ADVOKAT ATTORNEY AT LAW
Trg Nikole Pašića 12, Beograd, Srbija